

## Utószó

A Szegedi Tudományegyetem Vallástudományi tanszékének jelenlegi és volt hallgatói által írt tanulmányok a vallástudomány különböző területeinek egy-egy kutatási témájába engednek bepillantást. A szerzők alkalmazták többek között a pszichológia, közgazdaságtan, régészet, történettudomány és az antropológia módszertanát, paradigmáit és elméleti megközelítéseit, ezáltal tágitva a vallásételmezés tradicionális formáit és perspektíváit. Ebben a sokféleségben talán érdemes össze foglalni a kötet egyes írásait, illetve azok végkövetkeztetéseit.

Barcsa Krisztina tanulmánya a gyász kérdéskörét tárgyalta pszichológiai elméletek bevonásával. A szerző összehasonlító vallástudományi módszerrel vizsgálta a zsidóság és a kereszténység gyásszal kapcsolatos előírásait, szokásait. Tanulmányában rámutatott arra, hogy a gyász fogalmát a vallások és a tudomány másképp határozzák meg saját kategóriáik alapján; a különbségek ellenére azonban a pszichológiai feldolgozás, megküzdés és a gyász vallásos feldolgozása nem zárják ki egymást: a felszín alatt sok a kapcsolódási pont és a hasonlóság.

Feleki Gábor a vallásgazdaságtan legjelentősebb képviselőinek (Roger Finke, Laurance Iannaccone és Rodney Stark) elméleteit, valamint ezeknek az elméleteknek a kritikáit mutatta be tanulmányában. Kihangsúlyozta, hogy a vallásgazdaságtani elméletek a vallást mint emberi és társadalmi tevékenységet racionálisnak – a közgazdaságtan elméleteivel-módszereivel vizsgálhatónak – tartják. Elméleti megközelítéseiket azonban nem terjesztik ki a vallási jelenségek teljes körére, többek között a vallási élményekre sem.

Hegedüs Gabriella a régészet és a vallástudomány határkérdéseivel foglalkozott tanulmányában. Kérdésfelvetése az írással nem rendelkező népek, kultúrák körében megjelenő esetleges vallásosságra, vallási szimbolikára; továbbá ezen népek hitvilágának rekonstruálhatóságára vonatkozott. Bemutatta a kutatástörténeti előzményeket és meghatározó irányzatokat, valamint rávilágított arra, hogy a vallástudományi szemléletmód hozzájárul az archeológiai irányzatok gazdagodásához.

A vallási rádiók és rádiózás történetét, jelenlegi helyzetét mutatta be tanulmányában Mikos Ákos. A médiatörténeti áttekintést követően, a vallási rádiók jelenlegi helyzetére világított rá online kérdőívek és a rádiók vezetőivel készített interjúk eredményeinek elemzésével. Ezek alapján megállapította, hogy a magyarországi vallási- és egyházi rádiók nem, vagy csak több évtizedes késéssel alkalmazzák a nemzetközi rádiózási trendeket, valamint nincs jól körülhatárolható célközönségük, amely a fenntarthatóság szempontjából nem előnyös.

Jakab Viktória a Magyar Ateista Mémház Facebook-oldal vitacsomópontjait vizsgálta tanulmányában. Feltevései szerint a vallási tárgyú vita szerkezete eltér a nem vallási kérdésekben folytatott vitákétól. 14 vita vizsgálata alapján megállapítja, hogy a „vallási kérdések nem módosítják és hatják át minden esetben a viták szerkezetét” ugyanakkor „bizonyos vallási hagyományok bizonyos érvelési szerkezetek használatát inkább teszik lehetővé”.

Márki Krisztina a Lett Pravoszláv Egyház hivatalos dokumentumainak elemzésével arra kereste a választ tanulmányában, hogy találhatók-e a pravoszláv egyházi nyilatkozatokban történelmi emlékezetre – a történelmi múltra, történelmi sebekre – tett utalások. Megállapította, hogy az ünnepek és az ezeket kísérő hagyományok; valamint a háborús eseményekre való visszaemlékezések alkalmával megjelenő emlékezést tartalmazó szövegek segítenek megérteni az egyház történelemértelmezését. Az emlékezés, mint interpretációs dimenzió pedig hozzájárul a társadalmi változásokra és kihívásokra való reagálás sikerességéhez.

Tóth Péter tanulmányában egy, az emberi erőszak eredetére vonatkozó, elméleti megközelítést mutat be: René Girard elméletét, mely az erőszakot az ember mimetikus természetére vezeti vissza. A szerző bemutatta Girard elmélete alapján a mimézis fogalmát, az elsajátító és konfliktusos mimézis közötti különbségeket, az áldozat és alapítógyilkosság problematikáját.

A két kötetes tanulmánygyűjtemény első részében olvasható esszék kortárs és történeti perspektívákat alkalmazva reprezentálják az alkalmazott valláskutatás transzdiszciplináris jellegét, illetve a vallásértelmezések sokféleségét.

Szurgyiczki Zsuzsanna